

Konsumenträtt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet. Motionsyrkandena gäller bl.a. reklamationsrätten vid köp av varor, köp av levande djur, användarnas ställning i delningsekonomin, köp av varor i samband med hantverkstjänster samt betalningstider i näringslivet. 45 motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning. I de fallen hänvisar utskottet till ställningstaganden som gjorts tidigare under valperioden.

I betänkandet finns fem reservationer (SD, C, V).

Behandlade förslag

Ett femtiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Reklamationsrätten vid köp av varor	7
Köp av levande djur	9
Användarnas ställning i delningsekonomin	12
Köp av varor i samband med hantverkstjänster	15
Uppföljning av lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter	17
Redovisning av beräknade koldioxidutsläpp vid köp av resor	19
Betalingstider i näringslivet	20
Motioner som bereds förenklat	24
Reservationer	25
1. Reklamationsrätten vid köp av varor, punkt 1 (C)	25
2. Köp av levande djur, punkt 2 (C)	25
3. Användarnas ställning i delningsekonomin, punkt 3 (V)	26
4. Köp av varor i samband med hantverkstjänster, punkt 4 (SD)	27
5. Betalingstider i näringslivet, punkt 7 (V)	28
Särskilt yttrande	29
Motioner som bereds förenklat, punkt 8 (M, SD, C, V, L, KD)	29
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	30
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Reklamationsrätten vid köp av varor

Riksdagen avslår motion

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 47.

Reservation 1 (C)

2. Köp av levande djur

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:946 av Ola Johansson (C) yrkande 4,

2017/18:2811 av Cecilia Widegren och John Widegren (båda M)
yrkandena 1–3 och

2017/18:2936 av Gunilla Nordgren (M).

Reservation 2 (C)

3. Användarnas ställning i delningsekonomin

Riksdagen avslår motion

2017/18:3598 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 3 (V)

4. Köp av varor i samband med hantverkstjänster

Riksdagen avslår motion

2017/18:3527 av Josef Fransson (SD).

Reservation 4 (SD)

5. Uppföljning av lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter

Riksdagen avslår motion

2017/18:1406 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S).

6. Redovisning av beräknade koldioxidutsläpp vid köp av resor

Riksdagen avslår motion

2017/18:2650 av Stefan Nilsson (MP) yrkandena 1 och 2.

7. Betalningstider i näringslivet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1379 av Krister Örnfjäder (S) och

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15.

Reservation 5 (V)

8. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:274 av Per-Ingvar Johnsson och Staffan Danielsson (båda C),

2017/18:611 av Lawen Redar (S),
2017/18:690 av Carina Ohlsson m.fl. (S),
2017/18:787 av Anna Wallén m.fl. (S),
2017/18:920 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2017/18:984 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 4,
2017/18:1571 av Johnny Skalin (SD),
2017/18:1701 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1–3,
2017/18:2294 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 3 och 4,
2017/18:2540 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 1,
2017/18:2656 av Hanna Westerén (S),
2017/18:2660 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),
2017/18:2661 av Hans Hoff (S),
2017/18:2780 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP),
2017/18:2852 av Rickard Nordin (C),
2017/18:2893 av Sten Bergheden (M),
2017/18:3079 av Cecilia Magnusson (M),
2017/18:3213 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 17 och 18,
2017/18:3364 av Sten Bergheden (M) yrkande 3,
2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,
2017/18:3536 av Johnny Skalin (SD),
2017/18:3579 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkandena 3, 5 och 7,
2017/18:3598 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1–5, 7, 10 och 11,
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 23,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 19,
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 46,
2017/18:3756 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 8 samt
2017/18:3896 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) yrkande 9.

Stockholm den 15 februari 2018

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Mats Green (M), Hillevi Larsson (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Eva Sonidsson (S), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Lars Beckman (M), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilandersson (SD), Robert Hannah (L), Nooshi Dadgostar (V), Johanna Haraldsson (S) och ClasGöran Carlsson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ett femtiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18. Motionsyrkandena gäller bl.a. reklamationsrätten vid köp av varor, köp av levande djur, användarnas ställning i delningsekonomin, köp av varor i samband med hantverkstjänster samt betalningstider i näringslivet. 45 motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning. I de fallen hänvisar utskottet till ställningstaganden som gjorts tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Reklamationsrätten vid köp av varor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att reklamationsrätten bör följa en vara. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 1 (C).

Motionen

Annie Lööf m.fl. (C) anför i partimotion 2017/18:3686 att för att stödja återanvändning och vidareförsäljning av produkter som den enskilda inte längre behöver ska reklamationsrätten följa en vara i stället för att stanna hos den ursprungliga köparen. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 47).

Gällande rätt

Konsumentköplagen (1990:932) gäller när en näringsidkare säljer en lös sak till en konsument. Enligt 23 § konsumentköplagen får köparen inte åberopa att varan är felaktig, om han eller hon inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att köparen märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Meddelande som lämnas inom två månader efter det att köparen märkt felet ska alltid anses ha lämnats i rätt tid.

Reklamerar köparen inte inom tre år från det att han eller hon har tagit emot varan, förlorar köparen rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

Köplagen (1990:931) är tillämplig på köp mellan näringsidkare men även på köp mellan privatpersoner och när en privatperson säljer till en näringsidkare. Enligt 32 § köplagen får köparen inte åberopa att varan är felaktig, om köparen inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att köparen märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Reklamerar köparen inte inom två år från det att han eller hon har tagit emot varan, förlorar köparen rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

Pågående arbete

Kommissionen presenterade hösten 2015 ett förslag till ett fullharmoniserande direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor, (KOM(2015) 635). Förslaget hade sin bakgrund i kommissionens meddelande i maj 2015 om en digital inre marknadsstrategi för

Europa. Kommissionen presenterade den 31 oktober 2017 ett ändrat förslag till direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, (KOM (2017) 637). I ändringsförslaget utvidgas tillämpningsområdet för det ursprungliga förslaget så att direktivet ska gälla vid både distans- och butiksköp. Syftet med ändringsförslaget är att åstadkomma samma köprättsliga regler när en näringsidkare säljer en vara till en konsument oavsett om det sker på nätet, i butik eller på annat sätt. Förslaget ska bidra till snabbare tillväxt på den inre marknaden och stärka konsumentskyddet.

Det ändrade förslaget syftar till att skapa ytterligare fullharmoniserade regler på en hög konsumentskyddsnivå när det gäller avtal om försäljning av en vara mellan en näringsidkare och en konsument. Direktivförslaget ska ersätta det nuvarande minimiharmoniserande konsumentköpsdirektivet (1999/44/EG).

Förslaget består av 24 artiklar och reglerar särskilt frågor om en varas avtalsenlighet och vilka påföljder konsumenten kan göra gällande vid bristande avtalsenlighet, dvs. när varan är behäftad med fel, och på vilket sätt konsumenten utövar dessa rättigheter. Som ett första steg har konsumenten rätt att inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet få ett fel i varan avhjälpt eller omleverans från säljaren (artikel 9.1 och 9.2). Som ett andra steg har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning av avtalet om felet inte avhjälps eller inte kan avhjälpas genom reparation eller omleverans (artikel 9.3).

I förslaget finns inte någon skyldighet för konsumenten att inom skälig tid reklamera ett fel. Konsumenten har enligt förslaget rätt att göra gällande felpåföljderna i två år efter övergången av risken för varan från säljaren till konsumenten (artikel 14).

Direktivförslaget förhandlas för närvarande inom EU.

I faktagromemorian om direktivförslaget (2017/18:FPM21) redovisar regeringen som preliminär svensk ståndpunkt bl.a. att regeringen i förhandlingarna avser att verka för fullharmoniserade, enhetliga och ändamålsenliga EU-regler på en hög konsumentskyddsnivå samtidigt som näringsidkarnas intresse liksom hållbarhetsaspekter beaktas.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har kommissionen hösten 2017 presenterat ett ändrat förslag till direktiv om försäljning av varor. Syftet med ändringsförslaget är att åstadkomma samma köprättsliga regler när en näringsidkare säljer en vara till en konsument oavsett om det sker på nätet, i butik eller på annat sätt. Förslaget innehåller bl.a. regler om vilka rättigheter konsumenten har om ett fel uppkommer och hur rättigheterna utövas. Direktivförslaget förhandlas för närvarande inom EU. I faktagromemorian om direktivförslaget anför regeringen att den i förhandlingarna avser att bl.a. verka för att hållbarhetsaspekter beaktas.

Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Köp av levande djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om köp av levande djur. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 2 (C).

Motionerna

Cecilia Widegren och John Widegren (båda M) anser i motion 2017/18:2811 att det finns ett tydligt behov av att undanta köp av levande djur från konsumentlagstiftningen. Konsumentköplagen i sin nuvarande form är inte anpassad till köp av levande djur. Köprättens regler om fel i varan tar inte hänsyn till varor som under sin livstid förändras på ett sätt som inte alltid kan förutses. Motionärerna anför att riksdagen i april 2017 beslutade om ett tillkännagivande i frågan (se nedan). Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att införa ett moratorium när det gäller konsumentköplagens tillämplighet på levande djur under tiden regeringen tar fram ett lagförslag (yrkande 1). Vidare föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör göra internationellt utvärderingsarbete som kommer ny svensk lagstiftning till del (yrkande 2) och att regeringen i arbetet med ny lagstiftning bör ta in erfarenheter från drabbade djurägare (yrkande 3).

Gunilla Nordgren (M) anför i motion 2017/18:2936 att konsumentköplagen behöver anpassas och justeras när det gäller överlåtelse av hästar och eventuellt även andra levande djur. Motionären hänvisar till riksdagens tillkännagivande och anser att regeringen snarast bör påbörja en översyn av konsumentköplagen. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta.

I motion 2017/18:946 yrkande 4 föreslår Ola Johansson (C) ett tillkännagivande om att göra en översyn av konsumentlagstiftningen så att regler om försäljning av hästar och övriga levande djur skiljs från regler om försäljning av andra varor.

Gällande rätt

Köplagen (1990:931) är tillämplig vid köp av lös egendom, dvs. all egendom som inte är fast egendom. Konsumentköplagen (1990:932) är tillämplig vid köp av lösa saker. Med lösa saker avses vanligen fysiska föremål som är flyttbara. Till lös egendom och lösa saker räknas även djur. Vid köp av djur ska således köplagens och konsumentköplagens regler om t.ex. fel på varan tillämpas.

Konsumentköplagen gäller när en näringsidkare säljer en lös sak till en konsument. Konsumentköplagen är i huvudsak tvingande till köparens (konsumentens) förmån. Lagen gäller inte vid köp mellan privatpersoner.

En vara ska enligt 16 § konsumentköplagen anses felaktig bl.a. om den avviker från vad som avtalats eller om den i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta. Frågan om varan är felaktig ska enligt 20 § konsumentköplagen bedömas med hänsyn till varans beskaffenhet när den avlämnades. Säljaren ansvarar för fel som har funnits vid denna tidpunkt även om felet visar sig först senare. Den köprättsliga utgångspunkten är att det är köparen som har bevisbördan för att ett fel föreligger och att felet fanns när varan avlämnades.

En särskild presumptionsregel finns i 20 a § konsumentköplagen. Ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte annat visas eller detta är oförenligt med varans eller felets art. Regeln innebär att om konsumenten efter köpet lägger fram tillräckligt stark bevisning för att ett fel i varan ska anses föreligga och att felet visade sig, dvs. rent faktiskt uppenbarade sig, inom sexmånadersfristen, ska felet presumeras ha funnits vid avlämnandet. För att undgå ansvar ska näringsidkaren bevisa att felet inte fanns vid tidpunkten för avlämnandet utan har uppkommit senare, dvs. att det orsakats av eller beror på en handling eller en underlåtelse som är hänförlig till en tidpunkt efter varans leverans.

Bestämmelsen i 20 a § infördes i konsumentköplagen 2002 och genomför artikel 5.3 i direktivet (1999/44/EG) om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (konsumentköpsdirektivet). Konsumentköpsdirektivet är ett s.k. minimidirektiv. Det innebär att medlemsstaterna får bestämma ett starkare skydd för konsumenterna än det som direktivet ger. De nationella reglerna får däremot inte ge konsumenterna ett sämre skydd.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen beslutade våren 2017, i enlighet med utskottets förslag, om ett tillkännagivande om att regeringen både nationellt och inom EU bör initiera överväganden om huruvida reglerna i konsumentköplagen för köp av levande djur är ändamålsenligt utformade (bet. 2016/17:CU12, rskr. 2016/17:209).

Pågående arbete

Som tidigare redovisats i avsnittet Reklamationsrätten vid köp av varor har kommissionen presenterat ett ändrat förslag till direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, (KOM (2017) 637). Det ändrade förslaget syftar till att skapa ytterligare fullharmoniserade regler på en hög konsument-skyddsnivå när det gäller avtal om försäljning av en vara mellan en näringsidkare och en konsument. Förslaget ska ersätta det nuvarande minimiharmoniserande konsumentköpsdirektivet (1999/44/EG). Förslaget omfattar köp av levande djur.

Direktivförslaget innehåller bl.a. regler om vilka rättigheter konsumenten har om ett fel uppkommer och hur rättigheterna utövas. I förslaget föreslås att

fel som uppkommer inom två år från avlämnandet ska presumeras ha varit ett ursprungsfel, om inte felet är oförenligt med varans eller felets natur (artikel 8.3).

Direktivförslaget förhandlas för närvarande inom EU.

Frågesvar

Statsrådet Heléne Fritzon anförde följande den 17 januari 2018 som svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:568) om på vilket sätt hon och regeringen agerar på EU-nivå för att regelverket vid köp av levande djur ska förändras och bli mer ändamålsenligt.

Det är viktigt att vi har ändamålsenliga konsumentköpsregler i Sverige. Att köpa och sälja varor ger tillväxt, bidrar till sysselsättningen och tillgodoser människors behov. En förutsättning för detta är att det råder en god balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen.

Justitiedepartementet har sedan en tid tillbaka kontakt med främst hästnäringens företrädare som redovisat sin problembeskrivning. Frågan om hur konsumentlagstiftningen fungerar på köp av levande djur är alltså en fråga som jag och regeringen är uppmärksam på.

Det finns enligt min mening inte något enkelt sätt att lösa det som näringsidkare upplever som problem vid försäljning av levande djur utan att samtidigt försämra skyddet för konsumenterna. Det tillkännagivande som riksdagen beslutat innebär ”att regeringen både nationellt och inom EU bör initiera överväganden om huruvida reglerna i konsumentköplagen för levande djur är ändamålsenligt utformade”. Ordvalet i tillkännagivandet avspeglar att även riksdagen har insikt i komplexiteten i denna fråga.

Regeringen verkar generellt för ett konsumentskydd som på en gång är både högt och balanserat. Kommissionen presenterade så sent som i oktober förra året ett ändrat förslag till direktiv om konsumentköp av varor. Direktivet omfattar, liksom tidigare, köp av levande djur. Sverige har redan i de inledande förhandlingarna av förslaget tagit upp att frågan om köp av levande djur är något som bör uppmärksammas i de fortsatta diskussionerna.

Utskottets ställningstagande

Hösten 2017 presenterade kommissionen ett ändrat förslag till direktiv om försäljning av varor. Förslaget omfattar köp av levande djur. Det föreslagna fullharmoniserande direktivet ska ersätta det nuvarande konsumentköpsdirektivet. I direktivförslaget föreslås bl.a. att ett fel som uppkommer inom två år från avlämnandet ska presumeras ha varit ett ursprungsfel, om inte felet är oförenligt med varans eller felets natur. Direktivförslaget förhandlas för närvarande inom EU. Statsrådet Heléne Fritzon uppgav i ett frågesvar den 17 januari 2018 att Sverige i de inledande förhandlingarna om direktivförslaget tagit upp att frågan om köp av levande djur är något som bör uppmärksammas i de fortsatta diskussionerna.

Vidare har Justitiedepartementet kontakt med främst hästnäringens företrädare som redovisat sin problembeskrivning.

Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet nu bör avvaktas. Utskottet är därför inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena. Motionsyrkandena bör avslås.

Användarnas ställning i delningsekonomin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ytterligare utreda frågan om ett stärkt konsumentskydd i delningsekonomin. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 3 (V).

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3598 anser Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) att det är nödvändigt att säkerställa att konsumentskyddet i delningsekonomin utvecklas. Enligt motionärerna bör frågan om ett stärkt konsumentskydd i delningsekonomin utredas ytterligare. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 6).

Utredningen om användarna i delningsekonomin

Regeringen gav den 17 december 2015 en särskild utredare i uppdrag att

- göra en beskrivande kartläggning av olika modeller som möjliggör eller underlättar transaktioner där privatpersoner säljer, hyr ut, lånar ut eller ger bort materiella eller finansiella tillgångar, samäger eller samnyttjar sådana tillgångar eller erbjuder tjänster
- analysera olika användares roller och rättsliga ställning vid sådana transaktioner
- resonera kring om befintlig lagstiftning är ändamålsenlig eller om det finns eventuella behov av författningsändringar, såväl nationellt som inom EU, framför allt i fråga om förmögenhetsrätt, konsumenträttsliga delar av marknadsrätten, produktsäkerhet, tillsyn och tvistlösning
- bedöma om det finns behov av andra åtgärder för att främja en positiv utveckling, exempelvis när det gäller information eller samarbete mellan olika samhällsaktörer.

Utredaren skulle inte resonera kring behov av författningsändringar vad avser den arbetsrättsliga regleringen. Utredaren skulle inte heller lämna författningsförslag och inte heller föreslå någon ny myndighet.

Utredningen, som antog namnet Utredningen om användarna i delningsekonomin, överlämnade i mars 2017 betänkandet Delningsekonomi – På användarnas villkor (SOU 2017:26). I utredningen används begreppet delningsekonomi för att beteckna den del av ekonomin där privatpersoner ger

varandra tillgång till underutnyttjade resurser, egendom såväl som tjänster, mot eller utan betalning. Detta kan ske med hjälp av digitala plattformar eller via analoga forum. Gemensamt är dock att resurserna ska kunna delas med användare bortom den egna bekantskapskretsen. Enligt den användarundersökning som utredningen låtit genomföra har omkring 10 procent av befolkningen någon gång använt delningsekonomiska tjänster under de senaste två åren. De flesta av dem har enbart använt tjänsterna enstaka gånger. En klar majoritet, 80 procent, av de som deltagit i delningsekonomin anger att de har övervägande positiva erfarenheter. Ungefär en fjärdedel av de som på något sätt deltagit i delningsekonomin har upplevt någon typ av problem eller störning i relationen med andra användare. De allra flesta i denna grupp, 76 procent, har bara upplevt problem vid ett tillfälle.

Utredningen gör bl.a. följande bedömningar. Utredningen har bl.a. konstaterat att det såväl bland plattformsaktörer som bland erfarna användare finns ett motstånd mot att i nuläget lagreglera delningsekonomin eller de transaktioner som sker i den. Mot den bakgrunden, och då utredningens användarundersökning inte indikerat användarproblem av den typ som kan motverkas med lagstiftning i användarrelationen, finner utredningen inte skäl att nu föreslå att sådan lagstiftning ska övervägas eller utredas närmare. Vid en samlad bedömning, och mot bakgrund av det starkt begränsade antalet erfarenheter av problem och tvister i delningsekonomiska transaktioner, finner utredningen att det inte nu finns skäl att resonera om författningsändringar i de delar som avser relationen mellan användarna i delningsekonomin.

Utredningen anför vidare att relationen mellan användare och plattform i regel är ett konsumentförhållande vars tjänsteinnehåll kan variera från fall till fall. Det betyder att konsumenträtten gäller i tillämpliga delar för plattformens åtagande mot enskilda konsumenter. Dessutom kan den marknadsrättsliga konsumentskyddslagstiftningen, såsom lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, marknadsföringslagen, e-handelslagen och prisinformationslagen tillämpas. Utredningen har dock inte funnit något fall där det marknadsrättsliga regelverket använts i delningsekonomin. Däremot har utredningen noterat t.ex. avtalsvillkor och informationsbrister som sannolikt kan prövas enligt de marknadsrättsliga reglerna. Utredningen menar att det finns skäl att inleda en särskild och samlad tillsynsinsats när det gäller efterlevnaden av det marknadsrättsliga regelverket bland företagen i delningsekonomin. Innan så skett saknas det enligt utredningens mening anledning att närmare överväga ny eller förändrad lagstiftning. Utgångspunkten torde vara att regelverket, innan annat visats, är lika ändamålsenligt för att reglera de delningsekonomiska plattformarnas marknadsbeteende som t.ex. när det gäller företag inom e-handeln eller andra webbaserade tjänster som riktar sig till enskilda konsumenter.

Utredningen har i användarledet identifierat hinder mot en tillväxt av delningsekonomin i Sverige som i första hand kan relateras till osäkerheter i stora delar av befolkningen om gällande rättsregler, partsförhållanden, tillgång till tvistlösning och plattformarnas ställning. Detta leder, enligt utredningens

mening, till slutsatsen att det krävs någon typ av tillkommande, trygghetsskapande åtgärder och funktioner, om delningsekonomin ska kunna växa och etablera sig utanför kretsen av nyfikna, socialt intresserade och något riskbenägna "early adopters". Sådana åtgärder bör vara av flera slag. Det är enligt utredningen i första hand en utmaning för de företag och organisationer, som tillhandahåller delningsekonomiska plattformar.

Vidare anför utredningen att om staten anser att en positiv utveckling av delningsekonomin är önskvärd, innebär det att vissa väl avvägda statliga åtgärder bör övervägas för att förtydliga användarnas ställning i delningsekonomin. Det handlar bl.a. om att följa utvecklingen och samla mer kunskap. Vidare bör staten svara för att användare, och potentiella användare, av delningsekonomiska tjänster har tillgång till oberoende information och vägledning.

Utredningen har också övervägt behovet av enkel och billig tvistlösning i delningsekonomin och funnit att det finns ett sådant behov. Vidare konstaterar utredningen att egenåtgärder i många fall varit ett lämpligt sätt att förbättra marknadens funktionssätt.

Utredningen föreslår att Konsumentverket får i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter och organisationer, såsom Skatteverket, sektorsmyndigheter och försäkringsbranschen, inom ramen för Hallå konsument och Konsument Europa informera om vad delningsekonomi innebär och risker och möjligheter med delningsekonomiska transaktioner samt att ge individuell vägledning till användare i samband med sådana transaktioner. Det finns också skäl att rikta information till företag som driver delningsekonomiska plattformar om lagstadgade rättigheter och skyldigheter. Sådan information bör förmedlas via Konsumentverkets egen webbplats.

Utredningen konstaterar att delningsekonomin ännu är i ett tidigt skede i Sverige och att erfarenheterna i befolkningen är starkt begränsade. Det gäller i synnerhet i fråga om svårigheter och problem som kan motverkas med lagstiftning. Mot den bakgrunden föreslår utredningen att Konsumentverket i samarbete med Konkurrensverket, och i samråd med andra berörda myndigheter, får i uppdrag att under en treårsperiod följa hur delningsekonomin utvecklas i ett användarperspektiv, överväga insatser som kan förtydliga användarnas ställning i delningsekonomin samt rapportera resultaten till regeringen.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats.

Pågående arbete m.m.

I budgetpropositionen för 2018 anförde regeringen bl.a. följande.

Delningsekonomin, där privatpersoner, ofta via webbplattformar och mobilappar, kan hyra, hyra ut, byta eller låna tillgångar av varandra, har varit föremål för en hel del uppmärksamhet under senare tid. Regeringen tillsatte 2016 en utredning för att få en kartläggning och analys av användarnas villkor. Förslagen i betänkandet Delningsekonomi på användarnas villkor (SOU 2017:26) och remissinstansernas synpunkter

kommer att analyseras och beaktas bl.a. i samband med arbete utifrån översynen av konsumentskyddsregelverket inom EU (prop. 2017/18:1, utg.omr. 18, s.72).

Regeringen har i regleringsbrevet för budgetåret 2018 gett Konsumentverket i uppdrag att lämna allmän information om vilka regler som kan vara tillämpliga vid transaktioner inom delningsekonomin och vid andra avtal mellan privatpersoner om köp av varor eller tjänster. Myndigheten ska också följa hur transaktioner mellan privatpersoner som rör köp av varor och tillhandahållande av tjänster utvecklas. Myndigheten ska rapportera resultatet av detta arbete till regeringen (Finansdepartementet) senast den 30 november 2019.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har regeringen gett Konsumentverket i uppdrag att lämna allmän information om vilka regler som kan vara tillämpliga vid transaktioner inom delningsekonomin och vid andra avtal mellan privatpersoner om köp av varor eller tjänster. Myndigheten ska också följa hur transaktioner mellan privatpersoner som rör köp av varor och tillhandahållande av tjänster utvecklas. Vidare har regeringen i budgetpropositionen för 2018 förklarat att förslagen i betänkandet Delningsekonomi – På användarnas villkor (SOU 2017:26) och remissinstansernas synpunkter kommer att analyseras och beaktas bl.a. i samband med arbete utifrån översynen av konsumentskyddsregelverket inom EU. Utskottet kan således konstatera att det pågår ett arbete som ligger väl i linje med motionsönskemålen. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen. Den bör avslås.

Köp av varor i samband med hantverkstjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att utreda möjligheten att förhindra att hantverkare gör orimliga prispåslag för material och varor vid hantverkstjänster. Utskottet hänvisar till gällande rätt.

Jämför reservation 4 (SD).

Motionen

Josef Fransson (SD) anser i motion 2017/18:3527 att regeringen bör utreda möjligheten att förhindra att hantverkare gör orimliga prispåslag för material och varor vid hantverkstjänster. Motionären menar att det är rimligt att införa lagregler för att komma till rätta med sådana påslag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta.

Gällande rätt

Enligt 36 § konsumenttjänstlagen (1985:716) ska konsumenten, i den mån priset inte följer av avtalet, betala vad som är skäligt med hänsyn till tjänstens art, omfattning och utförande, gängse pris eller prisberäkningssätt för motsvarande tjänster vid avtalstillfället samt omständigheterna i övrigt. Har näringsidkaren lämnat en ungefärlig prisuppgift, får det uppgivna priset dock inte överskridas med mer än 15 procent, såvida inte någon annan prisgräns har avtalats eller näringsidkaren har rätt till pristillägg enligt 38 § samma lag.

I 35 § konsumentköplagen (1990:932) finns en motsvarande bestämmelse när det gäller köp av varor. Om ett bestämt pris inte följer av avtalet, ska köparen betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet samt omständigheterna i övrigt.

Bestämmelser om ocker och oskäliga avtalsvillkor finns i 31 § respektive 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Den civilrättsliga ockerbestämmelsen i 31 § avtalslagen innebär att den som använder sig av någon annans trångmål, oförstånd, lättsinne eller beroende ställning till att utverka en förmån för sig själv som står i uppenbart missförhållande till vederlaget inte ska kunna göra avtalet gällande. En motsvarande straffrättslig bestämmelse om ocker finns i 9 kap. 5 § brottsbalken.

Enligt 36 § avtalslagen får avtalsvillkor jämkas eller lämnas utan avseende, om villkoret är oskäligt med hänsyn till avtalets innehåll, omständigheterna vid avtalets tillkomst, senare inträffade förhållanden och omständigheterna i övrigt. Särskild hänsyn ska tas till behovet av skydd för den som i egenskap av konsument eller annars intar en underlägsen ställning i avtalsförhållandet.

Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden gäller enligt 1 § avtalsvillkor som näringsidkare använder när de erbjuder varor, tjänster eller andra nyttigheter till konsumenter. Om ett avtalsvillkor som avses i 1 § med hänsyn till pris och övriga omständigheter är oskäligt mot konsumenten, får Patent- och marknadsdomstolen enligt 3 § förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor, om förbudet är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

I 11 § lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden finns vidare en särskild jämningsbestämmelse som är tillämplig på sådana villkor i konsumentavtal som inte har varit föremål för individuell förhandling, exempelvis standardavtal. Enligt paragrafen får omständigheter som inträffat efter det att avtalet ingåtts inte beaktas till konsumentens nackdel på så sätt att ett avtalsvillkor som annars vore att anse som oskäligt inte kan åsidosättas eller jämkas. Om ett avtalsvillkor jämkas eller lämnas utan avseende ska avtalet, i vissa angivna fall, gälla utan andra ändringar.

Frågesvar

Statsrådet Heléne Fritzon anförde följande den 28 december 2017 som svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:488) om huruvida regeringen avser att agera för att stärka lagskyddet mot ocker. Frågeställaren nämnde särskilt situationen att en hantverkare kräver att få leverera material till överpris.

Vid köp av varor eller tjänster kommer näringsidkaren och konsumenten överens om att ingå ett avtal. Båda parter behöver ta ställning till vilka villkor som kan accepteras för att t.ex. utföra respektive köpa en hantverkstjänst. Det kan handla om när och hur snabbt tjänsten ska utföras, vilket material som ska användas och inte minst vilket pris som ska gälla.

Självklart är det viktigt att konsumenten inte utnyttjas. Det är en tydlig ambition för konsumentpolitiken, och det förutsätter naturligtvis att det finns en fungerande lagstiftning som skyddar konsumenten. Oavsett om det är fråga om köp av en vara eller av en tjänst så finns det bestämmelser i konsumentköplagen respektive konsumenttjänstlagen som syftar till att skydda konsumenten. Dessutom finns lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och avtalslagen. Dessa lagar innehåller regler om bl.a. oskäligen avtalsvillkor och ocker som kan användas om en näringsidkare försöker utnyttja konsumentens underläge. Tillsammans ger dessa bestämmelser konsumenten de verktyg som behövs för att konsumenten ska kunna tillvarata sina rättigheter.

Jag ser därför inte att det finns behov av att överväga ändring av reglerna för att förstärka skyddet mot ocker.

Utskottets ställningstagande

Som statsrådet Heléne Fritzon påpekade i sitt frågesvar den 28 december 2017 finns bestämmelser i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen som syftar till att skydda konsumenten. Vidare innehåller avtalslagen och lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden regler om bl.a. oskäligen avtalsvillkor och ocker, som kan användas om en näringsidkare försöker utnyttja konsumentens underläge. Utskottet kan därför inte se att det finns skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen. Motionen bör avslås.

Uppföljning av lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en uppföljning av lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter.

Motionen

I motion 2017/18:1406 föreslår Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S) ett tillkännagivande om att följa upp effekterna av den nya lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter och bevaka att de nya resenärs-

rättigheterna följs. Motionärerna menar bl.a. att lagstiftningen när det gäller transportörens ansvar för att anordna ersättningstrafik kan behöva förtydligas eller kompletteras.

Lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter

Lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter trädde i kraft den 1 april 2016 (prop. 2015/16:13, bet. 2015/16:CU9, rskr. 2015/16:73). Lagen, som är tvingande till förmån för resenärerna, gäller vid lokala och regionala resor i kollektivtrafiken. Lagen är trafikslagsövergripande och gäller vid resor med kortväga tåg- och busstrafik samt vid all trafik med tunnelbana och spårvagn. Även resor med personbil i linjetrafik, som normalt tillhandahålls av taxiföretag, omfattas.

Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om att en transportör ska vara skyldig att tillhandahålla reseinformation i vissa avseenden. Information ska bl.a. tillhandahållas om en försening eller annan störning i trafiken och dess orsak, varaktighet och konsekvenser, resenärens rättigheter i frågor som regleras i lagen, transportörens allmänna avtalsvillkor för resor och hur transportören kan kontaktas. Om den föreskrivna informationen inte lämnas, ska sanktioner i marknadsföringslagen användas. Konsumentverket utövar tillsyn över att transportörer fullgör sina skyldigheter att tillhandahålla reseinformation enligt lagen.

Lagen innehåller vidare bestämmelser om resenärs rätt till ersättning vid förseningar som är längre än 20 minuter. En resenär har rätt till ersättning för skäligen kostnader för annan transport, inklusive transport med eget fordon, för att nå resans slutdestination. Den högsta ersättningen för sådan kostnad ska vara 1/40 av prisbasbeloppet (för närvarande ca 1 100 kronor). En resenär som vid försening inte begär ersättning för annan transport har i stället rätt till prisavdrag på biljettpriset.

I propositionen anförde regeringen att en ersättningsskyldighet vid förseningar får anses utgöra ett tillräckligt incitament för transportörer att sätta in ersättningstrafik vid trafikavbrott. Det saknas därför skäl att, som Utredningen om en ny kollektivtrafiklag föreslagit, i det här sammanhanget föreskriva en skyldighet att anordna sådan trafik (prop. s. 43).

Utskottets ställningstagande

Lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter har varit i kraft sedan april 2016. Enligt utskottets mening är det alltid angeläget att beslutad lagstiftning av den här typen följs upp. Utskottet förutsätter att en uppföljning av den nya lagen kommer till stånd utan något tillkännagivande från riksdagens sida. Motionen bör därför avslås.

Redovisning av beräknade koldioxidutsläpp vid köp av resor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om redovisning av beräknade koldioxidutsläpp vid köp av och reklam för resor.

Motionen

I motion 2017/18:2650 föreslår Stefan Nilsson (-) tillkännagivanden om att införa ett krav på att beräknade koldioxidutsläpp ska framgå vid information om och köp av resor (yrkande 1) och om att införa ett krav på att beräknade koldioxidutsläpp ska framgå i all reklam för resor (yrkande 2).

Information på myndigheters webbplatser m.m.

Information om hållbart resande och hur olika trafikslag påverkar klimatet lämnas bl.a. på Hallå konsuments, Naturvårdsverkets, Trafikverkets och Transportstyrelsens webbplatser. Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) har tagit fram en beräkningsmodell för att räkna fram flygresors utsläpp av koldioxid som finns tillgänglig på ICAO:s webbplats. Vidare erbjuder bl.a. vissa resebolag tjänster för att beräkna koldioxidutsläpp för resor och klimatkompensering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att konsumenter kan få tillgång till information om resors klimatpåverkan. Som redovisats ovan lämnas information om hållbart resande och hur olika trafikslag påverkar klimatet på bl.a. Hallå konsuments, Naturvårdsverkets, Trafikverkets och Transportstyrelsens webbplatser. Även resebranschen själv bör ta ansvar för att vid marknadsföring och försäljning lämna tydlig och lättillgänglig information om resors klimatpåverkan. Utskottet vill i sammanhanget peka på att bl.a. vissa resebolag erbjuder tjänster för att beräkna resors koldioxidutsläpp.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen. Motionen bör därför avslås.

Betalningstider i näringslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om betalningstider i näringslivet. Utskottet hänvisar till pågående arbete. Jämför reservation 5 (V).

Motionerna

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anför i partimotion 2017/18:3456 att långa betalningstider är ett problem för mindre företag. När betalningar drar ut på tiden ansträngs likviditeten, vilket i många fall innebär begränsningar, inte minst vad gäller möjligheter till expansion och nyanställningar. Motionärerna menar att de regler som innebär att myndigheter och andra offentliga organ inte ska kunna avtala om längre betalningstid än 30 dagar även bör omfatta privata företag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 15).

I motion 2017/18:1379 föreslår Krister Örnfjäder (S) ett tillkännagivande om att ge företag stöd för att få till stånd kortare betalningstider.

Gällande lagstiftning m.m.

Riksdagen beslutade i januari 2013 om ändringar i bl.a. räntelagen (1975:635) och lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. för att i svensk rätt genomföra EU-direktivet (2011/7/EU) om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner. Lagändringarna trädde i kraft den 16 mars 2013 (prop. 2012/13:36, bet. 2012/13:CU6, rskr. 2012/13:144). Enligt lagändringarna ska en fordran betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. I förhållanden mellan näringsidkare får längre betalningstider gälla endast om borgenären uttryckligen har godkänt det. Myndigheter och andra offentliga organ ska inte kunna avtala om längre betalningstider. Vidare ska en borgenär som drabbas av en sen betalning alltid ha rätt till kompensation i form av en förseningsersättning om 450 kronor. Borgenärens rätt till dröjsmålsränta ska inte kunna avtalas bort. Detsamma ska gälla rätten till förseningsersättning, om det inte finns särskilda skäl för det. Myndigheter och andra offentliga organ som betalar för sent ska dessutom alltid vara skyldiga att betala minst den lagstadgade dröjsmålsräntan. En fortsatt tillämpning av en oskäligen sedvänja i fråga om betalningstid, dröjsmålsränta eller ersättning för indrivningskostnader ska kunna förbjudas efter en prövning i Patent- och marknadsdomstolen.

I Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017 avsnittet 3.4 Hållbart företagande anges bl.a. att det för staten som ägare är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för att i övrigt säkerställa att missbruk inte sker av den särställning det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande, bl.a. genom att tillämpa skäliga villkor i förhållande till kunder

och leverantörer, exempelvis avseende betalningstider. Statens ägarpolicy ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande. I övriga bolag där staten är delägare verkar staten i dialog med övriga ägare för att ägarpolicy ska tillämpas.

Riksdagens tillkännagivanden

I det ovan nämnda lagstiftningsärendet beslutade riksdagen även om ett tillkännagivande till regeringen (riksdagen biföll en reservation om ytterligare förslag om betalningstiderna, bet. 2012/13:CU6, res. 1). Enligt den bifallna reservationen bör regeringen återkomma med förslag om hur de små och medelstora företagens ställning fortsatt kan stärkas avseende betalningstider.

Reservanterna anförde att de inser att den starkare partens övertag vid en affärssuppgörelse inte helt kan jämnas ut genom en lagstiftning som inte tillåter längre betalningsfrister än 30 dagar utan undantag, oavsett vem borgenären har sin fordran till, men ser trots det en sådan utformning av lagen som en viktig del för att skapa ett sundare förhållande mellan parterna.

Även våren 2014 beslutade riksdagen, i enlighet med utskottets förslag, om ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare alltid ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning (bet. 2013/14:CU20, rskr. 2013/14:201).

Promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet

Med anledning av riksdagens tillkännagivande våren 2013 utarbetades inom Justitiedepartementet promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet. I promemorian behandlas frågan om hur små och medelstora företags ställning kan stärkas när det gäller betalningstider. Det föreslås att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. Den föreslagna regleringen är tvingande, dvs. parterna ska inte kunna avtala om en längre betalningstid.

Promemorian har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Kartläggning av betalningstider i näringslivet

På uppdrag av Näringsdepartementet gjordes 2016 en kartläggning av betalningstider i näringslivet. Utgångspunkten för kartläggningen är vad som hänt sedan direktivet om bekämpande av sena betalningstider i näringslivet genomfördes 2013. I uppdraget har ingått att göra en analys av vad som hänt såväl i Sverige som i Europa vad gäller betalningstiderna för att undersöka vilka effekter lagstiftningen haft.

I kartläggningen redovisas bl.a. följande övergripande slutsatser.

I Sverige är den genomsnittliga avtalade betalningstiden 30 dagar vilket innebär att avtalstiden ökat med tre dagar under de senaste tio åren. Samtidigt som de svenska avtalstiderna ökar går utvecklingen i många andra europeiska länder åt motsatt håll. Sverige tillhörde tidigare de länder där det gick snabbast att få betalt men denna bild har ändrats. I dag är avtalstiderna kortare i 16 av de 27 länder för vilka det finns uppgifter. Även om svenska företag är förhållandevis duktiga på att betala i tid så är den faktiska betalningstiden kortare i cirka hälften av de jämförda länderna.

För de flesta branscher är den genomsnittliga avtalade betalningstiden mellan 28 och 31 dagar men inom livsmedelsindustrin och hotell- och restaurangbranschen är betalningstiden vanligtvis 25 dagar medan den är 38 dagar för företag som säljer IT-tjänster. Undersökningen visar även att storleken på kunden har betydelse för hur lång betalningstid som avtalas. För medelstora och stora företag som har stora företag som kunder är den genomsnittliga betalningstiden mellan 38 och 40 dagar.

Den klart viktigaste förklaringen till långa avtalade betalningstider är att företag i dominerande ställning kräver längre kredittider.

En tredjedel av de svenska företagen betalar en del av sina fakturor för sent och 80 % av företagen har under det senaste året erhållit betalning efter fakturadatumet. Av de fakturor som betalas för sent är en fjärdedel försenade tio dagar eller mer. Ser man till företagens viktigaste kundgrupper är det vanligare med förseningar som överstiger 9 dagar för företag som har sina viktigaste kunder inom landstingen, detalj- och partihandeln, byggverksamhet och skogsindustrin. För dessa branscher betalas mer än var tredje försenade faktura mer än 9 dagar för sent.

Det problem som upplevs som störst vid långa avtalade betalningstider är påverkan på likviditet och lönsamhet. Försenade betalningar får också effekter för företagens administrativa börda. Samtidigt uppger en stor andel av företagen att sena betalningar har en ganska eller mycket liten betydelse för företagets räntekostnader. Nästan vart tredje mikro- och småföretag anger att de långa avtalade betalningstiderna har mycket eller ganska stor betydelse för deras möjlighet att öka antalet anställda. Inom branscherna företagsinriktade tjänster och byggverksamhet är det cirka 40 % som gör samma bedömning.

Mer än hälften av de svenska företagen känner till de författningsändringar som infördes 2013 för att införliva EU-direktivet om bekämpande av sena betalningar, men det är ytterst få som anser att dessa ändringar påverkat avtalstider och förseningar. I den mån ändringarna haft effekt så tycks de snarare lett till längre avtalade betalningstider än kortare. Undersökningen visar även att de flesta företag avstår från att debitera dröjsmålsränta och förseningsavgift vilket troligen bidragit till att författningsändringarna inte fått någon effekt.

I kartläggningen redovisas också slutsatsen att kommunala och statliga kunder är bättre på att betala i tid än kunder i andra branscher. Landstingen fortsätter dock att i större omfattning än de andra offentliga aktörerna kräva längre betalningstider än 31 dagar.

Den 29 november 2016 informerade närings- och innovationsminister Mikael Damberg tillsammans med utredaren ledamöter från civilutskottet och näringsutskottet om kartläggningen.

Pågående arbete

Närings- och innovationsminister Mikael Damberg hade i januari 2017 ett möte med representanter för svenskt näringsliv om långa betaltider. Syftet med mötet var att inleda ett arbete där näringslivet ska nå en överenskommelse om hur betaltiderna ska kortas ned. Näringsdepartementet utsåg även en kontaktperson för att stödja parterna i det fortsatta arbetet.

Några av Sveriges största företag enades hösten 2017 om ett utkast till en frivillig hederskod för att korta ned betalningstiderna till mindre leverantörer. Enligt hederskoden ska 30 dagars betalningstid gälla som huvudprincip.

Inom Näringsdepartementet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram förslag till lagstiftning om rapporteringskrav riktat mot de större företagen om hur de sköter sina betalningar.

Civilutskottets ställningstagande i betänkande 2016/17:CU12

Motioner om betalningstider i näringslivet behandlades senast av utskottet våren 2017 (bet. 2016/17:CU12). Utskottet anförde då följande.

Den kartläggning som gjorts på uppdrag av Näringsdepartementet visar att det fortfarande finns problem med långa betalningstider i näringslivet. Det främsta skälet till långa avtalade betalningstider är enligt kartläggningen att företag i dominerande ställning kräver längre kredittider. När betalningar drar ut på tiden påverkas leverantörernas likviditet och lönsamhet. Detta gäller inte minst för de mindre företagen.

Utskottet anser att det är angeläget att lösa de problem som finns när det gäller betalningstider. Den promemoria som upprättades inom Justitiedepartementet med lagförslag enligt riksdagens tillkännagivande bereds vidare inom Regeringskansliet. Näringslivet bör enligt utskottets mening också ta ett större ansvar för frågorna. Utskottet välkomnar det arbete som nu inletts för att inom näringslivet nå en överenskommelse om hur betalningstiderna ska kortas.

Till skillnad mot vad som är fallet i förhållanden mellan näringsidkare finns för myndigheter och andra offentliga organ en tvingande regel om en längsta betalningstid om 30 dagar. Dessa kan således inte avtala om längre betalningstider. De är dessutom alltid skyldiga att betala minst den lagstadgade dröjsmålsräntan. Vidare anges i Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017 att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för att säkerställa att missbruk inte sker av den särställning det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande, bl.a. genom att tillämpa skäliga villkor i förhållande till kunder och leverantörer, exempelvis avseende betalningstider. Det kan även nämnas att kommunala och statliga kunder enligt den kartläggning som gjorts är bättre på att betala i tid än kunder i andra branscher.

Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet nu bör avvaktas. Utskottet är därför inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena. Motionsyrkandena bör avslås.

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom tidigare att det är angeläget att lösa de problem som finns när det gäller långa betalningstider i näringslivet. Den promemoria som upprättades inom Justitiedepartementet med lagförslag enligt riksdagens tillkännagivande bereds vidare inom Regeringskansliet. Näringslivet bör enligt utskottets mening också ta ett större ansvar för frågorna. Utskottet ser positivt på att ett antal av Sveriges största företag har enats om ett utkast till en frivillig hederskod för att korta ned betalningstiderna till mindre leverantörer. Enligt hederskoden ska 30 dagars betalningstid gälla som huvudprincip. När det gäller bolag med statligt ägande anges i statens ägarpolicy 2017 att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för att säkerställa att missbruk inte sker av den särställning det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande, bl.a. genom att tillämpa skäliga villkor i förhållande till kunder och leverantörer, exempelvis avseende betalningstider. Vidare pågår inom Näringsdepartementet ett arbete med att ta fram förslag till lagstiftning om rapporteringskrav riktat mot de större företagen om hur de sköter sina betalningar.

Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas. Utskottet är därför inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena. Motionsyrkandena bör avslås.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.
Jämför det särskilda yttrandet (M, SD, C, V, L, KD).

I motioner från allmänna motionstiden 2017/18 har det väckts förslag som rör obeställd reklam och telefonförsäljning, bluffakturor, reklam riktad till barn, lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam m.m., förlängning av presumtionsfristen i konsumentköplagen, förmedling av tjänster, konsumentskyddet vid hotelltjänster, tydligare regler för fakturors förfalldatum, resegarantisystemet, konsumentlagstiftningen i EU, konsumentvägledning samt miljömärkning av produkter. Motsvarande eller i allt väsentligt motsvarande motionsförslag har utskottet behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2014/15:CU11 och 2016/17:CU12. Riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden, och det finns inte heller några andra skäl att åter behandla motionerna i vanlig ordning. Motionerna avstyrks därför.

Reservationer

1. Reklamationsrätten vid köp av varor, punkt 1 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 47.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att produkters livslängd förlängs. Ju längre en produkt håller, desto bättre för miljön. Många nya företag och tjänster utvecklas för reparation, hyra och försäljning av begagnade varor och för att erbjuda cirkulära tjänster. Det innebär både att det kan skapas nya jobb och att det blir lönsamt att förlänga produkters livslängd. För att stödja återanvändning och vidareförsäljning av produkter som den enskilda inte längre behöver anser jag att reklamationsrätten ska följa en vara i stället för att stanna hos den ursprungliga köparen. Enligt min mening bör regeringen driva denna fråga inom EU i samband med förhandlingarna om direktivförslaget om försäljning av varor.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Ställningstagandet innebär ett bifall till motion 2017/18:3686 yrkande 47.

2. Köp av levande djur, punkt 2 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:946 av Ola Johansson (C) yrkande 4,
bifaller delvis motion
2017/18:2936 av Gunilla Nordgren (M) och

avslår motion

2017/18:2811 av Cecilia Widegren och John Widegren (båda M) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Den främsta marknaden för svenska hästuppfödare är försäljning till privatpersoner. Ett stort problem för många inom hästnäringen är att konsumentköplagen gäller när en näringsidkare säljer ett djur till en konsument. Som konsumentköplagen är utformad i dag får näringsidkaren en svag ställning i förhållande till konsumenten i de fall den köpta varan påstås vara felaktig. Enligt min mening är konsumentköplagens felregler inte anpassade för köp av levande djur. Detta medför att många näringsidkare för närvarande är högst tveksamma till att sälja hästar till privatpersoner.

Riksdagen beslutade våren 2017 om ett tillkännagivande om att regeringen både nationellt och inom EU bör initiera överväganden om huruvida reglerna i konsumentköplagen för köp av levande djur är ändamålsenligt utformade.

Jag anser att regeringen vid förhandlingarna i EU om direktivförslaget om försäljning av varor ska verka för att regler om försäljning av hästar och övriga levande djur ska skiljas från regler om försäljning av andra varor.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Ställningstagandet innebär ett bifall till motion 2017/18:946 yrkande 4 och delvis bifall till motion 2017/18:2936. Övriga motionsyrkanden bör avslås.

3. Användarnas ställning i delningsekonomin, punkt 3 (V)

av Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:3598 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Ett bra sätt för att inte överkonsumera är att dela, hyra eller låna: det som kallas delningsekonomi eller kooperativ ekonomi. Även om delningsekonomin befinner sig i ett tidigt skede i Sverige finns det tydliga tendenser till att denna typ av ekonomi växer i allt snabbare takt.

Utredningen om användarna i delningsekonomin har i sitt betänkande (SOU 2017:26) inte ansett att det finns skäl att nu se över lagstiftningen på

området. Jag delar inte utredningens bedömning. I dag är konsumentlagstiftningen utformad för köp mellan en näringsidkare och en privatperson. När det gäller kollaborativ konsumtion hyrs, delas eller köps varor eller tjänster ofta mellan privatpersoner. För sådan konsumtion är konsumentskyddet i dag begränsat. Jag tycker det är bra att regeringen har gett Konsumentverket i uppdrag att lämna allmän information om vilka regler som kan vara tillämpliga vid transaktioner inom delningsekonomin och vid andra avtal mellan privatpersoner om köp av varor eller tjänster samt att följa hur sådana transaktioner utvecklas. Enligt min mening behöver dock även den nuvarande lagstiftningen ses över för att säkerställa att konsumentskyddet utvecklas så att konsumenterna kan känna sig trygga i kollaborativ konsumtion. Jag anser därför att regeringen ytterligare bör utreda frågan om hur konsumentskyddet i delningsekonomin kan stärkas.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Ställningstagandet innebär ett bifall till motionsyrkandet.

4. Köp av varor i samband med hantverkstjänster, punkt 4 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:3527 av Josef Fransson (SD).

Ställningstagande

Vid köp av hantverkstjänster är det vanligt att hantverkare även säljer det material och de varor som behövs för att utföra tjänsten till kunden. Eftersom få hantverkare går med på att installera material som de själva inte fått sälja blir konsumenten även tvingad att köpa materialet av utföraren. Det förekommer att hantverkare utnyttjar detta förhållande genom att ta ut ett betydligt högre pris för material och varor än butikspriset eller det pris som hantverkaren på grund av rabatter själv har betalat för varorna. Enligt vår mening bör regeringen se över lagskyddet och förstärka detta så att det på ett bättre sätt förhindrar att hantverkare gör orimliga prispåslag på varor och material vid hantverkstjänster till konsumenter.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Ställningstagandet innebär ett bifall till motionen.

5. **Betalningstider i näringslivet, punkt 7 (V)**

av Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15 och

bifaller delvis motion

2017/18:1379 av Krister Örnfjäder (S).

Ställningstagande

Långa betalningstider är ett problem för mindre företag. När betalningar drar ut på tiden ansträngs likviditeten, vilket i många fall innebär begränsningar, inte minst vad gäller möjligheter till expansion och nyanställningar. För myndigheter och andra offentliga organ finns en tvingande regel om en längsta betalningstid om 30 dagar. Jag anser att regeln även bör gälla i förhållanden mellan näringsidkare. Riksdagen har tidigare riktat två tillkännagivanden till regeringen om betalningstiderna i näringslivet. Våren 2014 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare alltid ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. Enligt min mening är det angeläget att regeringen nu återkommer till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med detta tillkännagivande.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Ställningstagandet innebär ett bifall till motion 2017/18:3456 yrkande 15 och delvis bifall till motion 2017/18:1379.

Särskilt yttrande

Motioner som bereds förenklat, punkt 8 (M, SD, C, V, L, KD)

Caroline Szyber (KD), Mats Green (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Roger Hedlund (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ola Johansson (C), Lars Beckman (M), Mikael Eskilandersson (SD), Robert Hannah (L) och Nooshi Dadgostar (V) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som i förekommande fall har gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkande 2016/17:CU12. I vissa fall har ställningstagandena gjorts ihop med företrädare för andra partier.

Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:274 av Per-Ingvar Johnsson och Staffan Danielsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på skriftliga avtal vid telefonförsäljning både till konsumenter och till enskilda näringsidkare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:611 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av en översyn av möjligheterna att stoppa kommersialiseringen av kvinnokroppen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:690 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:787 av Anna Wallén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka osunda kroppsideal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:920 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en myndighetsadministrerad varningslista gällande bluffakturor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge företag utökat stöd till att bestrida felaktiga fakturor och begära rättelse ifrån kronofogden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:946 av Ola Johansson (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av konsumentlagstiftningen så att regler för försäljning av hästar och övriga levande djur skiljs från regler för försäljning av andra varor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:984 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa reglerna så att oönskade säljsamtal via telefon minskar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1379 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge företag stöd till kortare betalningstider och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1406 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp effekterna av det nya regelverket och bevaka att de nya resenärsrättigheterna följs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1571 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta lagstadga att sista förfalldatum är lika med sista betalningsdag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1701 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att marknadsföringslagen bör ändras så att reklam endast får delas ut till hushåll som uttryckligen ger sitt samtycke och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att marknadsföringslagen bör ändras så att adresserad reklam endast ska få sändas till personer som uttryckligen gett sitt samtycke på förhand och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att marknadsföringslagen bör ändras så att telefonförsäljning endast ska tillåtas till abonnenter som uttryckligen gett sitt samtycke på förhand och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2294 av Markus Wiechel (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram informationsmaterial för bättre utbildning om låntagande och hushållsekonomi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ytterligare konsumentvägledning kan ske för att stötta grupper som

tenderar att hamna i skuldfällor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2540 av Lars-Axel Nordell (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förbättra skyddet för enskilda personer och företag mot bedrägeri och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2650 av Stefan Nilsson (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett krav på att beräknade koldioxidutsläpp ska framgå vid information om och köp av resa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett krav på att beräknade koldioxidutsläpp ska framgå i all reklam för resor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2656 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna att förändra lagstiftningen för att motverka de negativa könsstereotypa rollerna inom marknadsföringsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2660 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över lagstiftningen gällande reklam som riktar sig till studenter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2661 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett läkarintyg för modeller i modebranschen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2780 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av lagstiftning mot sexistisk reklam och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2811 av Cecilia Widegren och John Widegren (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör göra moratorium så att fel i onödan inte längre behöver drabba fler djurägare, detta under tiden regeringen tar fram nytt förslag till riksdagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra internationellt utvärderingsarbete som kommer ny svensk lagstiftning till del, då avelsarbete och försäljning av djur från Sverige är en viktig export och ska ha lika villkor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i arbetet med ny lagstiftning bör ta in erfarenheter från drabbade djurägare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2852 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka konsumentskyddet för hotellgäster och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2893 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ovälkommen, oseriös telefonförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2936 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast genomföra en översyn av konsumentköplagen i syfte att anpassa lagen avseende köp och försäljning av häst och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3079 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åldersgräns för riktad reklam på internet mot barn under 12 år och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3213 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskaperna om konsumenters rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad konsumentvägledning och Hallå konsument! och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för att motverka fakturabedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot oseriös försäljning per telefon och motsvarande tekniska kanaler och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3364 av Sten Bergheden (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att se över om resegarantierna i bussbranschen behöver vara så höga som i dag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Konsumentverket bör få i uppdrag att utveckla stöd och information till företagare gällande vilket konsumentskydd man har som företagare och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter och andra offentliga organ inte ska kunna avtala om längre betalningstid än 30 dagar, även om det gäller privata företag, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3527 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till att undersöka hur man kommer till rätta med att hantverkare kan ta ut oskäligen priser för material i samband med hantverkstjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3536 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta lagstadga att sista förfallodatum är lika med sista betalningsdag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3579 av Robert Hannah m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsumentvägledning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om oseriösa förmedlingstjänster och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om europeisk konsumentlagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3598 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att göra kommunerna skyldiga att tillhandahålla konsumentvägledning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att tillse att Konsumentverkets arbete

- med att utbilda och fortbilda konsumentvägledare ökar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag om att införa ett omvänt Nixregister och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som syftar till att hindra oseriösa försäljningsmetoder via mobiltelefoner och sms och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en stärkt reklamationsrätt omfattande minst tre år där det är upp till företaget att bevisa att det inte handlar om kvalitets- eller fabrikationsfel och tillkännager detta för regeringen.
  6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett stärkt konsumentskydd i delningsekonomi bör utredas ytterligare och tillkännager detta för regeringen.
  7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam i enlighet med utredningens förslag och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av lagar och riktlinjer som rör marknadsföring som riktar sig till barn och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behöver vidtas åtgärder för att förstärka tillsynen och uppföljningen av att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring riktad till barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lagstiftning mot sexistisk reklam och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade kunskaper om och andra åtgärder mot människohandel och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka den lagstadgade konsumenträtten så att företag ska bevisa ursprungliga fel i upp till ett år i stället för dagens sex månader och tillkännager detta för regeringen.

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reklamationsrätten ska följa varan i stället för att stanna hos den ursprungliga köparen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3756 av Ola Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mindre företag ska inkluderas i konsumentskyddet vid telefonförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för konsumenter vid telefonförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3896 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strama åt regelverket för reklam för ohälsosam mat riktad till barn och tillkännager detta för regeringen.